

Colo

samenwerkende
kenniscentra voor
beroepsonderwijs
en bedrijfsleven

Colo Barometer

van de stageplaatsen- en leerbanenmarkt december 2011

In dit nummer:

**Mbo-instellingen en
bedrijven: samenwerken
aan beter onderwijs**

Peiling december 2011

Trends arbeidsmarkt

Trends stagemarkt

Foto: Hollandse Hoogte

Mbo-instellingen en bedrijfsleven werken al lang op allerlei manieren samen. Op sectoraal niveau in de paritaire commissies van de kenniscentra beroeps- onderwijs bedrijfsleven voor het ontwikkelen van de mbo-kwalificaties. Op regionaal niveau doordat regionale werkgevers worden betrokken bij de uitvoering van de regionale beroepsopleidingen. Dit vindt onder andere plaats in Raden of Commissies van Advies die aan opleidingen zijn verbonden of via Colleges van Bestuur die advies krijgen van vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven.

Deze nauwe betrokkenheid van mbo-instellingen en bedrijfsleven krijgt per 1 januari 2012 een nieuwe impuls door de oprichting van de Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB).

Stages: winst voor deelnemers en bedrijven

Een bijzondere band die al lang bestaat tussen bedrijven en mbo-instellingen loopt via de stage en leerbaan van deelnemers bij een leerbedrijf. Ongeveer de helft van de opleidingstijd van deelnemers in het mbo wordt doorgebracht in leerbedrijven. Stages en leerbanen zijn winst voor deelnemers en bedrijven. Zo blijkt dat een groot aantal deelnemers blijft werken bij het leerbedrijf nadat ze hun diploma hebben gehaald. Bij de bol-deelnemers is dit meer dan de helft en bij bbl-leerweg is dit zelfs meer dan 80 procent van de gediplomeerde deelnemers.

Een stage is voor iedereen een nuttige en bruikbare ervaring. Dit geldt zeker ook voor doelgroepen voor wie het niet mogelijk is een reguliere mbo stage te lopen. De vraag naar stages en leerbanen neemt hierdoor toe. Het Boris-project geeft jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs een steun in de rug bij het zich verwerven van een duurzame plek op de arbeidsmarkt. De kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven ondersteunen de leerbedrijven en onderwijsinstellingen bij het vinden van een goede stageplaats voor deze leerlingen en adviseren de praktijkopleider over de begeleiding van de Boris-leerling. Naast werkervaring krijgen doelgroepen die een aangepaste stage lopen een duidelijker beeld van hun belastbaarheid, maar belangrijker nog, de leerlingen krijgen een voor de arbeidsmarkt herkenbaar certificaat mee op basis van hetgeen ze geleerd hebben. Dit is handig wanneer zij op zoek gaan naar werk. Zij kunnen dan enerzijds aan hun werkgever aangeven welke aanvullende voorzieningen nodig zijn en welke belasting ze aankunnen. Anderzijds weet de werkgever wat deze leerlingen kunnen en kennen.

Het netwerk van bedrijven en mbo-instellingen is al groot

Leerbedrijven en onderwijsinstellingen zijn door het gezamenlijk vormgeven van het middelbaar beroepsonderwijs nauw met elkaar verbonden. Bijna 129.000 leerbedrijven hebben contact met één mbo-instelling. 34.000 bedrijven hebben contact met twee mbo-instellingen. Daarnaast zijn er

12.000 leerbedrijven die stagiaires hebben met drie of meer mbo-instellingen.

Bij elkaar gaat het om meer dan 170.000 bedrijven die het afgelopen jaar één of meer deelnemers een leerplaats hebben aangeboden. Bij elkaar bieden deze bedrijven en schat aan ervaringen en deskundigheid die onderwijsinstellingen kunnen gebruiken om de kwaliteit van de opleidingen te vergroten.

Mbo-instellingen hebben dus contact met een groot aantal bedrijven uit de omgeving. Uit de onderstaande cijfers blijkt hoe groot de omvang van dit netwerk is.

mbo-instellingen	aantal leerbedrijven
3	7.000 - 8.000
7	5.000 - 7.000
6	4.000 - 5.000
10	3.000 - 4.000
14	1.500 - 3.000
23	100 - 1.500

Er zijn drie mbo-instellingen die jaarlijks met meer dan 7000 leerbedrijven contact hebben. De meerderheid van de mbo-instellingen heeft met meer dan 2000 leerbedrijven te maken. Bij kleine mbo-instellingen is het aantal leerbedrijven vanzelfsprekend iets lager.

De inhoud van de contacten verschilt enorm. Er zijn leerbedrijven die maar voor een korte periode een deelnemer begeleiden, maar er zijn ook leerbedrijven die jaarlijks tientallen deelnemers tegelijk een leerplaats bieden. De sectoren verschillen onderling sterk. Sectoren waar het kleinbedrijf overheerst en per leerbedrijf maar weinig deelnemers stage lopen, zijn de detailhandel, garagebedrijven en de kappersbranche. De leerbedrijven in de richtingen beveiliging, zorg en chemie zijn vaak groot. Gegevens over deze bedrijven bieden door hun omvang een goed zicht op de behoefte aan stagiaires en aan de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Kenniscentra brengen mbo-vacatures in beeld

De cijfers laten zien dat mbo-instellingen een groot netwerk van bedrijven in de omgeving hebben waar contacten mee bestaan. Hun netwerk is een gevolg van het feit dat deelnemers een groot deel van hun opleiding in een bedrijf volgen en dat in veel gevallen ook oud-deelnemers daar werkzaam blijven. De contacten kunnen benut worden om de aansluiting beroepsonderwijs- arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

De kenniscentra hebben door inkoop van alle Internetvacatures een goed beeld van de kansen op de arbeidsmarkt voor de mbo-opgeleiden. In de afgelopen vier maanden verschenen ruim 80.000 vacatures voor mbo'ers op internet. De kenniscentra koppelden deze aan beroepen die herkenbaar zijn voor bedrijfsleven en beroepsonderwijs. De sectoren economisch-administratief, detailhandel, techniek en zorg bieden de meeste mbo-vacatures aan. Alle gegevens staan regionaal bij elkaar in de Basiscijfers Jeugd. Te vinden via: www.colo.nl/colo-basiscijfers.html.

Leerbanen en stageplaatsen

Waar in de barometer de term leerbaan wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm krijgt in bbl-opleidingen: meestal vier dagen werkend leren met een arbeidsovereenkomst en één dag naar school. Waar stageplaats wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm wordt gegeven in de bol-opleiding: een periode van een aantal weken tot een half jaar onafgebroken werkzaam in een bedrijf, maar zonder arbeidsovereenkomst op enig moment tijdens de opleiding. Waar leerplaats wordt gebruikt, wordt beide bedoeld: een beschikbare plaats bij een bedrijf voor een leerling.

Stage- en leerbanenmarkt

Foto: Hollandse Hoogte

Sinds de vorige meting zijn grote veranderingen op de stage- en leerbanenmarkt uitgebleven. De zorg lost de knelpunten op de lagere niveaus op. Voor deelnemers helpende niveau 2 en pedagogisch werker niveau 4 blijft het desondanks lastig om een stageplaats te vinden. Deelnemers op niveau 2 in de economisch-administratieve richtingen vinden moeilijker een leerplaats dan deelnemers op niveau 3 en 4. De installatie-, elektro- en metaaltechniek lijkt last te hebben van de economische crisis. Het aantal bbl-deelnemers zal in het nieuwe schooljaar afnemen naar ongeveer 10.000 deelnemers. Het aantal bol-deelnemers blijft naar verwachting ongeveer constant.

Zorg, Welzijn en Sport

Het stage aanbod voor deelnemers niveau 2 vormt een knelpunt. Verder is het vinden van stageplaatsen voor verpleegkundigen in sommige regio's lastig. De problemen doen zich vooral voor in de eerste opleidingsjaren. In de richting welzijn hebben vooral deelnemers in de pedagogische opleidingen moeite met

het vinden van een stageplaats. Nijpend is de situatie in de richting pedagogisch werker niveau 4 Jeugdzorg. Voor de richting pedagogisch werker 4 kinderopvang blijft de belangstelling van de leerbedrijven beperkt. (bron Calibris)

Economisch-Administratief, ICT en Veiligheid

Net als in het voorjaar hebben deelnemers niveau 2 het moeilijk. In een aantal regio's overlappen de stageperioden van onderwijsinstellingen elkaar. Dit betekent tijdelijk meer druk op de stagemarkt. In de richtingen bedrijfsadministratief medewerker (niveau 2), secretariaal medewerker (niveau 2), medewerker ICT (niveau 2) en particulier digitaal onderzoeker (niveau 4) zijn er meer deelnemers dan stageplaatsen of leerbanen. Deelnemers van assistent-accountant en de juridische opleidingen, zoals medewerker sociale zekerheid en juridisch medewerker zakelijke dienstverlening (niveau 4) hebben concurrentie van hbo-studenten. (bron ECABO)

Installatie-, Elektro- en Metaal

Het aantal bbl-deelnemers is wat minder dan voorgaande jaren. Het aantal bol-

deelnemers blijft gelijk. Dat is waarschijnlijk een gevolg van de economische crisis. De afgelopen jaren was er een verschuiving zichtbaar van bol naar bbl. De meeste kwalificaties hebben genoeg leerplaatsen. De installatiebranche heeft minder plaatsen dan de andere technische richtingen. (bron Kenteq)

Handel, Mode en Textiel

Voor de meeste kwalificaties in de detailhandel is het perspectief op een leerplaats in alle regio's gunstig, zeker bij supermarkten en warenhuizen. Voor de kwalificatie interieuradviseur is het aantal deelnemers groter dan het aantal beschikbare leerplaatsen, waardoor het perspectief op een leerplaats voor deze deelnemers ongunstig is. In de groothandel zijn er op niveau 1, 2 en 3 voldoende leerplaatsen. Op niveau 4 hebben deelnemers enige moeite met het vinden van een leerplaats. De opleiding tot (junior) accountmanager groeit sterk en ook voor vestigingsmanager groothandel is het deelnemersaantal hoog in verhouding tot het aanbod aan leerplaatsen. In de mode en textielsector komen in alle regio's

kwalificaties voor die een minder gunstig perspectief hebben op een leerplaats. Dit komt doordat voor veel kwalificaties in de mode- en interieurindustrie het deelnemersaantal hoog is vergeleken met de beperkte omvang van deze bedrijfstak. Om in de toekomst het perspectief op een stageplaats of leerbaan in de mode- en interieurindustrie te verbeteren is het wenselijk om de instroom in deze opleidingen te beperken. (bron: KC Handel)

Voedsel en Leefomgeving

De economische instabiliteit heeft tot gevolg dat deelnemers een steeds hogere opleiding volgen (zoals mbo 4 of hbo). Het aanbod van stagiairs in de paardenbranche lijkt de vraag te overtreffen. Dierenartsen en -klinieken hebben over het algemeen geen problemen om gekwalificeerd personeel te vinden. Ook het aanbod van stagiairs paraveterinair is ruim voldoende. Er zijn voldoende stageplaatsen in de voedingsindustrie voor deelnemers op niveau 3 en 4. De instroom aan deelnemers is erg laag. Via diverse initiatieven wordt gewerkt aan het verbeteren van het imago van de voedingsindustrie als werkgever. Bijvoorbeeld met de website www.hoemaakjehet.nl. (bron: Aequor)

Uiterlijke verzorging

Over het algemeen genomen zijn er voldoende erkende leerbedrijven en voldoende stageplaatsen. Binnen de kappersbranche is de kans op stage voor niveau 3 doorgaans hoger dan voor niveau 2. In sommige regio's is er sprake van een tekort aan stageplaatsen voor schoonheidsspecialisten, veelal omdat er meer leerlingen worden opgeleid dan het bedrijfsleven kan opnemen. Met de verdere uitrol van de opleiding allround schoonheidsspecialist niveau 4 neemt de druk op de stagemarkt toe. (bron: KOC)

Bouw en Infra

Opleidingsbedrijven in de bouw onderkennen in het noordoosten van het land directe concurrentie op de leerplekken van goedkope arbeidskrachten uit het Oostblok. In heel Nederland is er een

drastische daling van het aantal leerlingen in de vmbo-opleidingen "Bouwen, Wonen & Interieur". Leerbedrijven zijn bezorgd over deze afname. (bron: Fundeon)

Hout en Meubel

De branche heeft voldoende plaatsen, soms kost het moeite alle deelnemers te matchen. Bbl heeft een beperkt aantal plaatsen. De meubelindustrie heeft meer deelnemers dan leerplekken. Daarom stappen bbl-deelnemers soms over naar een bol-traject. (bron: SH&M)

Creatieve industrie

Bedrijven werven beperkt personeel. Daarom is het voor deelnemers moeilijker een leerplaats te vinden. Vooral populaire opleidingen merken dit. De traditionele technische en grafische opleidingen hebben minder deelnemers en daarom voldoende plaatsen. (bron: GOC)

Gezondheids-, Creatieve en Ambachtelijke techniek

De gezondheids- creatieve en ambachtelijke techniek hebben voldoende leerplaatsen. De creatief-ambachtelijke techniek bestaat voornamelijk uit zzp-ers. Daarom is het soms lastig om een leerplaats te vinden, maar er is geen tekort. (bron: SVGB)

Afbouw en Onderhoud, Schoonmaak, Presentatie en Communicatie

In een aantal regio's heeft afbouw een tekort aan leerplaatsen. De richting schilderen en onderhoud heeft voldoende plaatsen. (bron: Savantis)

Carrosserie

Bedrijven bieden door het teruglopende werk in de autoschadeherstel minder leerplaatsen aan. Door middel van beleid en stimulering vanuit het O&O fonds wordt geprobeerd meer deelnemers een leerplaats aan te bieden. (bron: VOC)

Mobiliteit

Mobiliteit kent geen tekort aan plaatsen, behalve voor managementopleidingen niveau 4. In Midden-Nederland is het voor deelnemers tweewielertechniek

moeilijker om een leerbedrijf te vinden. Er is meer instroom. Adviseurs, onderwijsinstellingen en leerbedrijven plaatsen alle deelnemers. (bron: Innovam)

Proces-, Laboratoriumtechniek en Fotonica

Stageplaatsen voor procestechniek zijn gemakkelijk te vinden. Een uitzondering zijn bol-deelnemers jonger dan achttien jaar, vanwege wettelijke en veiligheidseisen. Niveau 1 en 2 leerlingen vinden met name stageplekken in de voedingsmiddelenindustrie en niveau 3 en 4 leerlingen in de petrochemische industrie. Bedrijven geven aan stageplekken aan te bieden, omdat iedere stagiaire een potentiële nieuwe medewerker is. (bron: PMLF)

Transport, Logistiek en Scheepvaart

In het zuiden zijn er in de sector transport en logistiek geen tekorten aan stageplaatsen. Het aantal deelnemers in leerbedrijven loopt wel iets terug. Voor de scheepvaart is geen tekort aan leerplaatsen. (bron: VTL)

Horeca, Bakkerij, Recreatie, Reizen en Facilitaire dienstverlening

In de reisbranche dreigt een tekort aan stageplaatsen door bedrijfssluitingen en reisbureaus op internet. De opleiding facilitaire dienstverlening sluit onvoldoende aan bij de wensen van bedrijven. Het nieuwe kwalificatiedossier sluit beter aan en is vanaf 2012 in gebruik. De verwachting is dat er dan meer stageplaatsen zijn. (bron: Kenwerk)

Versdetailhandel, -groothandel, -industrie

In de verssectoren is voldoende werk te vinden, waar in de meeste gevallen een opleidingsplaats aan gekoppeld is. (bron: SVO)

Kans op stage- en leerbanen in de verschillende regio's in Nederland

Branche	Regio 1 Noord	Regio 2 Oost	Regio 3 Middenwest	Regio 4 Noordwest	Regio 5 Zuidwest	Regio 6 Zuidoost
Zorg	Green	Green	Green	Green	Green	Orange
Welzijn	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan
Dokter-, Apotheek-, Tandartsassistenten	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Sport	Cyan	Green	Cyan	Cyan	Green	Green
Economisch Administratief	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
ICT	Blue	Blue	Blue	Blue	Yellow	Yellow
Veiligheid	Green	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Blue
Installatie-, Elektro- en Metaaltechniek	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Detailhandel Food en Non Food	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan
Groothandel Food en Non Food	Yellow	Cyan	Yellow	Cyan	Yellow	Cyan
Textielindustrie	Blue	Yellow	Blue	Blue	Blue	Green
Mode-industrie	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Red	Orange
Groene ruimte	Green	Green	Blue	Blue	Green	Green
Bloemen en Tuincentra	Green	Blue	Green	Blue	Cyan	Cyan
Voedingsindustrie	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Plantenteelt	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Dierverzorging	Red	Orange	Orange	Red	Orange	Red
Veehouderij en Paardenhouderij	Cyan	Blue	Green	Green	Green	Cyan
Kapper	Blue	Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Blue
Schoonheidspecialist	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Pedicure	Green	Blue	Yellow	Orange	Yellow	Blue
Bouw en Infra	Yellow	Yellow	Blue	Yellow	Yellow	Yellow
Hout en Meubel	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Uitgeven, Vormgeven en Printmedia	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
AV, Multimedia en Gaming	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Artiesten, Theater en Evenementen	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Gezondheidstechniek	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Creatieve en Ambachtelijke techniek	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Afbouw en Onderhoud	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Reclame en Presentatie	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Schoonmaak en Glazenwassen	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Carrosserie	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Mobiliteit	Cyan	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Procestechiek	Green	Green	Blue	Green	Blue	Green
Laboratoria	Green	Green	Green	Green	Blue	Blue
Fotonica	Yellow	Yellow	Blue	Blue	Blue	Yellow
Transport en Logistiek	Orange	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange
Scheepvaart	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Horeca	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Bakkerij	Blue	Cyan	Green	Blue	Blue	Blue
Reizen	Cyan	Cyan	Green	Blue	Yellow	Yellow
Recreatie	Yellow	Blue	Blue	Blue	Cyan	Cyan
Facilitaire dienstverlening	Green	Cyan	Green	Blue	Blue	Blue
Versdetailhandel, -groothandel, -industrie	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue

* In dit aantal zijn de leerbedrijven die bij meerdere kenniscentra erkenningen hebben vaker meegeteld.
Het totaal aantal unieke leerbedrijven in december 2011 is 222.318.

Gemiddelde situatie van kans op stage- en leerbanen per regio in Nederland

Landelijk gemiddelde	Kenniscentrum	Aantal leerbedrijven*	Waarvan buitenlands
	Calibris	54.345	781
	ECABO	43.672	778
	Kenteq	18.404	100
	KC Handel	35.808	491
	Aequor	26.884	1.606
	KOC	9.856	131
	Fundeon	11.131	37
	SH&M	3.353	20
	GOC	8.357	214
	SVGB	3.578	49
	Savantis	10.607	78
	VOC	1.977	5
	Innovam	10.706	5
	KC PMLF	3.610	44
	VTL	6.134	40
	Kenwerk	19.050	2.005
	SVO	3.647	5
Totaal		271.119	6.389

- 1 Regio Noord
- 2 Regio Oost
- 3 Regio Middenwest
- 4 Regio Noordwest
- 5 Regio Zuidwest
- 6 Regio Zuidoost

Legenda

- er zijn meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal leerlingen
- over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, bij sommige opleidingen is er evenwicht
- over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen
- de vraag naar en het aanbod aan stageplaatsen en leerbanen zijn in evenwicht
- over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er een tekort
- over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen
- over het algemeen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er evenwicht
- er is een tekort aan stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal leerlingen

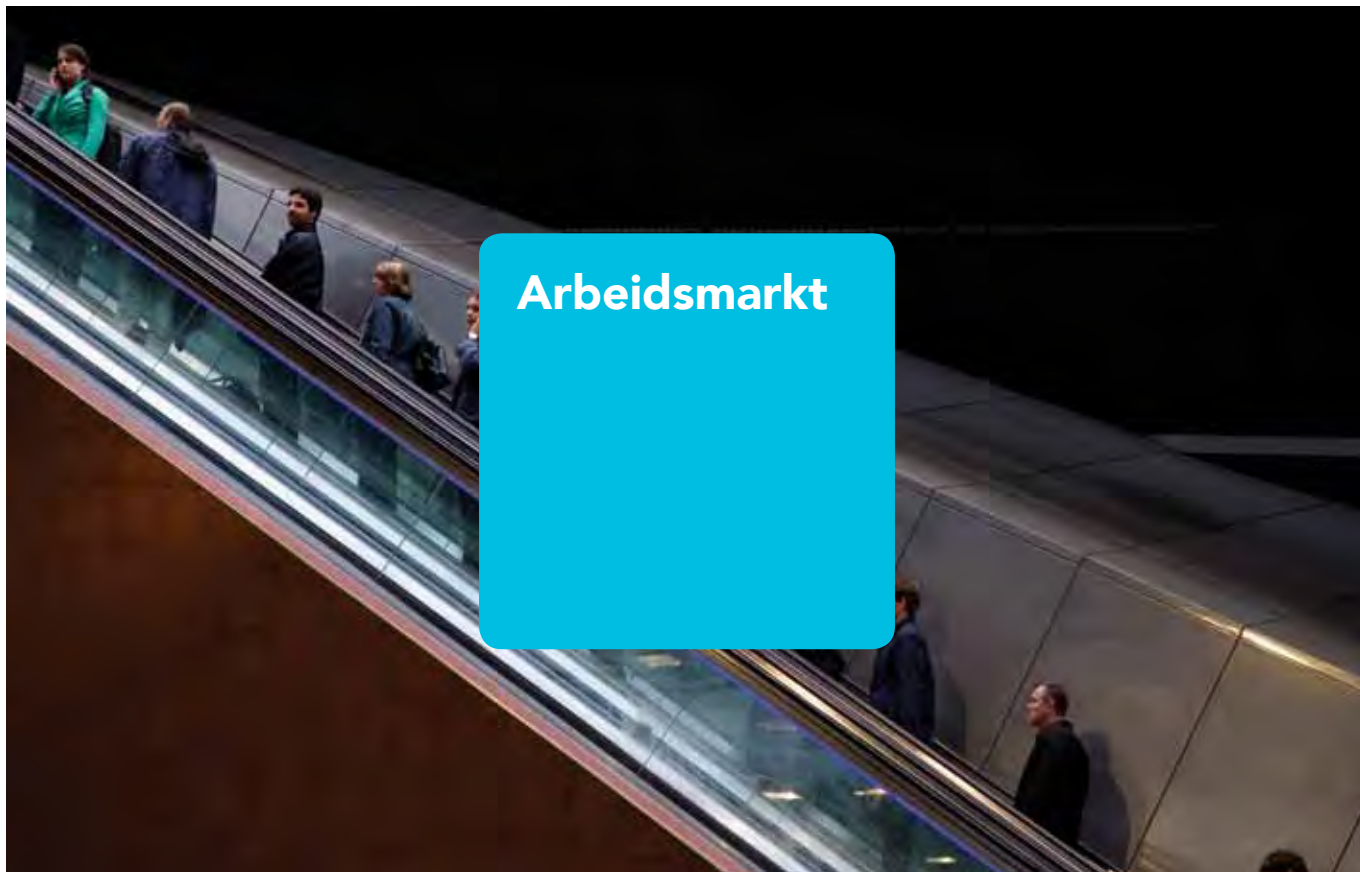

Foto: Hollandse Hoogte

Arbeidsmarkt

De economische teruggang is ook te merken aan het aantal jeugdige werklozen (tot 27 jaar). In vergelijking met een jaar geleden is het aantal in oktober 2011 weliswaar gedaald van bijna 54.000 naar 50.500 (bron: UWV WERKbedrijf). In 2010 daalde de jeugdwerkloosheid in de periode augustus - oktober met ruim 1.000, maar in 2011 steeg het aantal werkloze jongeren in dezelfde periode met 1.500 jongeren.

Ook daalt het aantal vacatures dat het CBS registreert. Het aantal openstaande vacatures daalt van eind juni tot eind september 2011 van 137.000 naar 133.000. Het aantal nieuwe vacatures loopt in dit nieuwe kwartaal terug van 210.000 naar 193.000. In de sectoren spelen de volgende ontwikkelingen.

Zorg, Welzijn en Sport

Jongeren vinden de ouderenzorg vaak onaanvaardbaar. Te weinig deelnemers kiezen voor verzorgende niveau 3. De sector gaat voor hoger opgeleide medewerkers op niveau 4 en 5 (hbo) en wil allochtonen, vrouwen en herintreders graag voor zich

winnen. Als er niets verandert binnen welzijn, blijft de kans op een baan voor pedagogisch medewerkers niveau 4 klein. Meer aandacht voor preventie, positief jeugdbeleid en opvoedingsondersteuning remt de explosieve groei van gespecialiseerde jeugdzorg. De ambulante zorg biedt mbo'ers kansen. Helpenden op niveau 2 hebben weinig kans op werk. De meeste van deze deelnemers gaan voor welzijn, terwijl zorg ook medewerkers nodig heeft. Uit onderzoek van Calibris, WOS en NOC*NSF, blijkt dat de werk-

gelegenheid in de sportsector de afgelopen jaren 3% is gegroeid. De groei neemt verder toe, vooral op niveau 3 en 4. De komende jaren staat de werkgelegenheid van dokters- en apothekersassistenten onder druk. De vraag naar assistenten is nog steeds aanzienlijk, maar waarschijnlijk zal de kans op werk onder invloed van het overheidsbeleid afnemen. (bron: Calibris)

Economisch Administratief, ICT en Veiligheid

De arbeidsmarktperspectieven in deze sectoren zijn gunstig na het behalen van een diploma op niveau 4. Dit geldt voor secretariële, financiële, commerciële en ICT-beroepen. Ook voor mbo-beroepen bij bank- en verzekeringswezen en voor de juridisch medewerker personeel en arbeid zijn de perspectieven gunstig. Secretariële en commerciële beroepen op niveau 3 hebben een redelijk arbeidsmarktperspectief. Binnen veiligheid blijft er behoefte bestaan aan gediplomeerde beveiligers op niveau 2. (bron: ECABO)

Installatie-, Elektro- en Metaaltechniek

Dit jaar zijn veel meer vacatures voor elektro-, installatie- en metaaltechnici

Colo Barometer

Vier keer per jaar brengt Colo de partijen in het veld van arbeidsmarkt en beroeps- onderwijs op de hoogte van de actuele stand van zaken op de stageplaatsen- en leerbanenmarkt. Alle Colo Barometers kunt u vinden op Colo.nl. Ruim 800 medewerkers van de zeventien kenniscentra verzamelen de informatie die leidt tot 258 branche-regioscores van 43 branches in zes districten. De vorige rapportage was in oktober 2011. De volgende Barometer komt uit in maart 2012.

ontstaan dan vorig jaar. Het sterkst geldt dat voor de metaalberoepen. De kansen voor werkzoekenden in de elektro-, installatie- en metaaltechniek namen in het eerste halfjaar duidelijk toe. Maar daarna stokte de verbetering. Het aantal jonge werkloze mbo'ers, op zoek naar een baan in deze richtingen, veranderde in de zomermaanden nauwelijks en neemt nu zelfs toe. In de installatietechniek was de ontwikkeling de laatste drie maanden ongunstiger dan in de metaaltechniek. De bedrijven in de metaal- en elektro-technische industrie zijn pessimistischer geworden over de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Het aantal bedrijven dat werkgelegenheidsgroei verwacht overtreft nu weer het aantal bedrijven dat een afname voorziet. Omdat de instroom in het beroepsonderwijs laag is, hoeft dat nog niet meteen tot een overschot aan personeel te leiden. (bron: Kenteq)

Handel, Textiel en Mode

In de afgelopen periode is het aantal vacatures in de handel voor bijna alle functies toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Detailhandelsbedrijven vragen vooral om aankomend verkoopmedewerkers (niveau 1), verkopers (niveau 2), koop-specialisten (niveau 3) en filiaalmanagers (niveau 4). In de groothandel is het aantal vacatures het meest gestegen voor logistiek medewerkers (niveau 2) en logistiek teamleiders (niveau 3). Daarnaast vragen bedrijven vooral om commercieel medewerkers (niveau 3). De vraag naar (junior) accountmanagers (niveau 4) neemt licht toe. In de mode- & interieur-industrie is het aantal vacatures gedaald in vergelijking met vorig jaar. In de tapijt- & textielindustrie is dit aantal wel licht gestegen. Voor veel functies blijft het aantal vacatures beperkt. Alleen voor operator textiel (niveau 2) en medewerker styling (niveau 4) zijn er relatief meer vacatures. (bron: KC Handel)

Voedsel en Leefomgeving

Veel banen zijn te vinden in de plantenteelt en voedingsindustrie, niet of nauwelijks in de paardenhouderij, dierverzorging en bloemenbranche. Bedrijfssluitingen

vinden plaats bij kleine bedrijven in de groenvoorziening en dierenspecialzaken. Daarnaast stijgt door schaalvergroting van bedrijven en verregaande automatisering in de veehouderij, in de groothandel/logistiek en de tuin- en akkerbouw de vraag naar goed opgeleid en technisch bekwaam personeel. (bron: Aequor)

Uiterlijke verzorging

Bij de kappers stijgt de totale werkgelegenheid door het groeiend aantal zzp-ers. Deze groei vlakt wel af in vergelijking met voorgaande jaren. In de salons met personeel blijft de werkgelegenheid ongeveer op hetzelfde niveau. Daarbij zijn de perspectieven op de arbeidsmarkt voor kappers op niveau 3 gunstiger dan die voor kappers op niveau 2. Bij schoonheidsspecialisten en pedicures is er eveneens sprake van een groeiend aantal zzp-ers. Het zijn beroepen die vrijwel volledig door zzp-ers worden beoefend. Het aantal bedrijven met personeel is beperkt en daarmee ook de vervangingsvraag. Hoewel de arbeidsmarkt zich concentreert op schoonheidsspecialisten en pedicures niveau 3, zet de ontwikkeling van allround schoonheidsspecialisten en medisch pedicures niveau 4 sterk door. (bron: KOC)

Hout en Meubel

Er is momenteel een beperkte vraag naar personeel in de hout- en meubelbranche. Dit is toe te schrijven aan de economische crisis, waarvan de gevolgen in de hout- en meubelbranche nog steeds aanhouden. Bedrijven hebben minder werk, waardoor ze het met het huidige personeelsbestand kunnen redden. Bij meer werk wordt er overgewerkt door het huidige personeelsbestand. Er worden weer wat meer vacatures gesignaleerd, met name in de interieurbouw, maar over de branche als geheel is de situatie nog wankel. Door het teruglopend aantal deelnemers dat voor hout- en meubelonderwijs kiest en derhalve uitstroomt, lijkt het evenwicht zich ook weer te herstellen. (bron: SH&M)

Bouw en Infra

De bouwproductie in Nederland is

vanwege de recessie teruggelopen en de verwachting is dat deze productie op korte termijn nog niet aantrekt. Met name de bouwproductie in de woningbouw is zorgelijk. Op termijn ontstaan er personeelstekorten vanwege de vergrijzing en de huidige verminderde instroom vanuit het vmbo. (bron: Fundeon)

Creatieve industrie

De werkgelegenheid loopt terug. De laagconjunctuur vermindert het aantal opdrachten voor communicatiemiddelen. Ook betekent media-innovatie minder papierwerk en de overheid bezuinigt op kunstinstituten en publieke media. (bron: GOC)

Gezondheids-, Creatieve en Ambachtelijke techniek

Door de vergrijzing en welvaartsziekten (zoals diabetes en overgewicht) in Nederland blijft de vraag naar medische hulpmiddelen stijgen. Daardoor is er nog steeds een groeiende vraag naar gekwalificeerde vakmensen in de gezondheids-techniek, zoals audiciens, opticiens en tandtechnici. Dat de vraag naar zorg toeneemt, zien we ook terug in een toename van het aantal (kleine) medische ingrepen in ziekenhuizen en klinieken. Dit leidt tot een groeiende vraag naar medewerkers steriele medische hulpmiddelen die de medische instrumenten steriliseren. In de creatief technische branches zal, door vergrijzing en ontgroening van werkzame personen in deze branches, in de toekomst een tekort aan goed geschoolde vakmensen ontstaan. Op dit moment is vooral vraag naar reparatie en restauratie van producten. Er zijn dus kansen op de arbeidsmarkt voor nieuwe goed opgeleide creatieve vakmensen, met name voor (jonge) ondernemers. (bron: SVGB)

Afbouw en Onderhoud, Schoonmaak, Presentatie en Communicatie

Er is nog steeds vraag naar gediplomeerde tentoonstellingsbouwers. Het aanbod van deelnemers blijft beperkt. Schoonmakers hebben goede kansen op werk. (bron: Savantis)

Carrosserie

De autoschadegevallen lopen structureel terug. Hierdoor hebben veel autoschadebedrijven minder werk. Bedrijven zijn onzeker over de sturing van verzekerings- en leasemaatschappijen, importeurs en dealerbedrijven. Daarom nemen autoschadebedrijven minder snel personeel aan. (bron: VOC)

Mobiliteit

Schoolverlaters met een mobiliteitsopleiding op de hogere niveaus hebben geen probleem met het vinden van een baan. Dit geldt voor zowel de auto- als bedrijfsautobranche. Ook de klantgerichte beroepen als service- en verkoopadviseur kennen geen probleem. In de motorfietsenbranche is het moeilijk om een baan te vinden, de oorzaak is de teruglopende verkoop in deze branche. In de fietsenbranche is het hoogseizoen voorbij, de komende tijd zal het daar lastiger zijn om een baan te vinden. (bron: Innovam)

Proces-, Laboratoriumtechniek en Fotonica

Landelijk is de vraag naar operators A en B weer groeiend. Door de vergrijzing is er een vervangingsvraag, ook voor de operator C. In de regio Zuid-West is de grootste vraag naar operators op niveau 3 en 4. In Noord-Nederland gaan door het verwachte tekort bedrijven zelf intern opleiden. De vraag naar allround operationeel technicus (niveau 4) groeit bij energiebedrijven. (bron: PMLF)

Transport, Logistiek en Scheepvaart

Voor de sector transport en logistiek zijn er geen personeelstekorten. Momenteel is er ook weinig vraag naar personeel. De sector is heel conjunctuurgevoelig. De regio Geldermalsen/Tiel kent nog een goed arbeidsmarktperspectief voor logistiek medewerkers. In de binnenvaart en koopvaardij is nog altijd een tekort aan schippers / koopvaardij-officieren. In de scheepsbouw en waterbouw is men zeer afhankelijk van de orderportefeuille en deze is weer afhankelijk van de economische ontwikkelingen, die op dit moment nog ongunstig zijn. (bron: VTL)

Horeca, Bakkerij, Recreatie, Reizen en Facilitaire dienstverlening

De horeca kent een grote vraag aan gekwalificeerde zelfstandig werkende koks en gastheren en -vrouwen. Te weinig basiskoks stromen door naar zelfstandig werkend kok. Ouders en deelnemers zien gastheer of -vrouw zijn te vaak als een bijbaan. (bron: Kenwerk)

Versdetailhandel, -groothandel, -industrie

De versindustrie is een weinig bekende sector. Men is niet op de hoogte van de opleidingsmogelijkheden, carrièrekansen en relatief goede arbeidsvoorwaarden die deze branche te bieden heeft. Ook is de versindustrie op zoek naar ambitieuze productieleiders die de kwaliteit en productiviteit kunnen optimaliseren. (bron: SVO)

Meest kansrijke beroepen

Beroep	Niveau	Sector
Verzorgende	3	Zorg en Welzijn
Doktersassistent	4	Zorg en Welzijn
Pedagogisch medewerker Kinderopvang	3	Zorg en Welzijn
Junior accountmanager	4	Economisch-administratief
Commercieel medewerker binnendienst	3	Economisch-administratief
Contactcenter medewerker	3	Economisch-administratief
Servicemonteur installatietechniek	3	Techniek
Servicemonteur elektrotechniek	3	Techniek
Technicus Middenkader Engineering	4	Techniek
Verkoper (detailhandel)	2	Handel en Textiel
Logistiek medewerker KCH	2	Handel en Textiel
Manager handel (filiaalmanager)	4	Handel en Textiel
Vakbekwaam medewerker bedekte teelt	2,3	Voedsel en leefomgeving
Operator voedingsindustrie	2,3	Voedsel en leefomgeving
Dierenassistent paraveterinair	4	Voedsel en leefomgeving
Allround meubelmaker	3	Hout en Meubel
Allround interieurbouwer	3	Hout en Meubel
Machinaal houtbewerker/Montagemedewerker	2	Hout en Meubel
Timmerman	2,3	Bouw & Infra
Assistent bouw & infra	1	Bouw & infra
Calculator/werkvoorbereider	3	Bouw & infra
Mediavormgever	4	Creatieve industrie
DTP'er	2,3	Creatieve industrie
Mediamanagement	4	Creatieve industrie
Schoonmaker	2	Schoonmaak
Tentoonstellingsbouwer	2,3	Schilderen en afbouw
Schilder	2	Schilderen en afbouw
Opticien	4	Gezondheidstechniek
Audicien	4	Gezondheidstechniek
Tandtechnicus	4	Gezondheidstechniek
Chemisch fysisch analist	4	Laboratoriumtechniek
Klinisch analist	4	Laboratoriumtechniek
Biotechnologisch analist	4	Laboratoriumtechniek
Allround Operationeel Technicus	4	Procestechniek
Operator B, C	3,4	Procestechniek
Eerste medewerker fastservice	3	Horeca
(Zelfstandig werkend) kok	2,3	Horeca
(Zelfstandig werkend) gastheer/-vrouw	2,3	Horeca
Logistiek medewerker	2	Transport en logistiek
Chauffeur Goederenvervoer	2	Transport en logistiek
Planner wegtransport	3	Scheepvaart
Servicemonteur	3	Mobiliteit
Eerste autotechnicus	3	Mobiliteit
Eerste Bedrijfsautotechnicus	3	Mobiliteit
Autoschadetechnicus	3	Carrosserie
Caravanhersteller	2	Carrosserie
Voedingsoperator	3	Verssector
Productiemedewerker versindustrie	2	Verssector
Prod. medew./Medewerker verspecialzaken	2	Verssector

Kijk op barometer.colo.nl voor het volledige (regionale) overzicht.

Grootste tekorten aan leerplaatsen

Beroep	Niveau	Sector
Pedagogisch medewerker Jeugdzorg	4	Zorg en Welzijn
Doktersassistent	4	Zorg en Welzijn
Helpende	2	Zorg en Welzijn
Medewerker ICT	2	Economisch-administratief
Bedrijfsadministratief medewerker	2	Economisch-administratief
Particulier digitaal onderzoeker	4	Economisch-administratief
Interieuradviseur	4	Handel en textiel
Specialist medewerker mode/maaktleding	4	Handel en textiel
Medewerker design	4	Handel en textiel
Dierenassistent paraveterinair	4	Voedsel en leefomgeving
Dierenverzorgers	3	Voedsel en leefomgeving
Manager groene detailhandel	4	Voedsel en leefomgeving
Allround Meubelmaker	3	Hout en Meubel
Allround Interieurbouwer	3	Hout en Meubel
Timmerman	2,3	Bouw en infra
Steigerbouwer	2	Bouw en infra
Metselaar	2,3	Bouw en infra
Medewerker stukadoor	2	Schilderen en afbouw
Analist Microbiologie	4	Laboratoriumtechniek
Analist Biotechnologie	4	Laboratoriumtechniek
Analist Pathologie	4	Laboratoriumtechniek
Manager verkoop reizen	4	Reizen en recreatie
Verkoper reizen	3	Reizen en recreatie
Facilitair medewerker	2	Facilitaire dienstverlening
Chauffeur goederenvervoer	2	Transport en logistiek
Logistiek medewerker	2	Transport en logistiek
Assistent mobiliteitsbranche	1	Mobiliteit
(Eerste) motorfietstechnicus	2,3	Mobiliteit
Bedrijfsmanager Mobiliteitsbranche	4	Mobiliteit
Autoschadehersteller	2	Carrosserie
Autospuiter	2	Carrosserie
Mediavormgeven	4	Creatieve industrie
Artiest	4	Creatieve industrie

Kijk op barometer.colo.nl voor het volledige (regionale) overzicht.

Colo

Colo is de vereniging van zeventien samenwerkende kenniscentra. Voor ruim 40 sectoren met een veelvoud aan branches en bedrijfstakken verbinden zij bedrijfsleven, arbeidsmarkt en beroepsonderwijs.

Kenniscentra werken landelijk én regionaal als strategische partners voor ministeries, gemeenten, sociale partners en beroepsonderwijs.

Postbus 7259
2701 AG Zoetermeer
T [079] 329 40 00
www.colo.nl

Voor meer informatie

over stage- en leerbanenmarkt:
Tamara Schellings (Colo)
[079] 329 40 21, [06] 51 455 029

over de arbeidsmarkt:
Ruud Baarda (Colo)
[079] 329 40 32, [06] 53 321 300

Uitgave

© Colo, Zoetermeer,
december 2011, jaargang 5

Redactie en vormgeving
Colo, Zoetermeer

Drukwerk

Bestezet, Zoetermeer

Aequor

Voedsel en leefomgeving
www.aequor.nl

Calibris

Zorg, Welzijn en Sport
www.calibris.nl

ECABO

Economie, administratie,
ICT en veiligheid
www.ecabo.nl

Fundeon

Bouw en infra
www.fundeon.nl

goc

Creatieve industrie
www.goc.nl

innovam
moves you forward

Mobiliteit
www.innovam.nl

KH
Kenniscentrum
Handel

Handel
www.kchandle.nl

kenteq

Technisch vakmanschap
www.kenteq.nl

kenwerk
Leren in de praktijk

Horeca, bakkerij,
reizen en recreatie,
facilitaire dienstverlening
www.kenwerk.nl

KOC
NEDERLAND

Uiterlijke verzorging
www.koc.nl

PMLF
KENNISCENTRUM

Proces-, milieu-,
laboratoriumtechniek
en fotonica
www.pmlf.nl

SAVANTIS

Schilderen en onderhoud,
afbouw, reclame, presentatie
en communicatie, schoon-
maak en glazenwassen
www.savantis.nl

SH&M
KENNISCENTRUM

Hout en meubel
www.shm.nl

svgb kennis- en
opleidingen
centrum

Creatieve techniek,
ambachtelijke techniek
en gezondheidstechniek
www.svgb.nl

SVO
Werken met vers leer je bij svo

Foodsector
www.svo.nl

VOC
VAKOPLEIDING CARROSSERIEBEDRIJF

Carrosserie
www.vocar.nl

VTL

Transport en logistiek
www.vtl.nl

ISSN: 1879-7911

Foto omslag: Hollandse Hoogte